
ระบำลีลาลายสังคโลก

Rabum Leela Lai Sangkalok

อโนทัย สัมอ้า*

Anothai Som um

โฆสิต แพงสร้อย**

Kosit Pangsoi

สุชาติ สุขนา***

Suchat Sookna

Received : June 26, 2019

Revised : July 17, 2019

Accepted : July 31, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาลายสังคโลก และ 2. กระบวนการทำรำของระบำลีลาลายสังคโลก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ จังหวัดสุโขทัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รู้ และผู้ปฏิบัติเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง พร้อมนำเสนอเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คนก่อให้เกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากอาชีพหนึ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษสู่กระบวนการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ กระบวนการทำรำทั้งหมด 13 ท่ารำ กำหนดชื่อท่ารำเพื่อการจดจำ และเข้าใจความหมายในแต่ละกระบวนการทำรำ สามารถบ่งบอกให้เห็นถึงความงามจากศิลปะที่ผ่านจากการรำรำให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยสะท้อนให้เห็นความงามที่เกิดจากลวดลายสังคโลก ให้ทรงคุณค่าต่อสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการสืบทอด ส่งเสริม อันเป็นมรดกของชาติสืบไป

คำสำคัญ : ระบำ / ลีลาลายสังคโลก

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Graduate Philosophy Student Program Faculty of Culture Mahasarakham University

**อาจารย์ประจำคณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer at the Faculty of Culture Mahasarakham University

***อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Fine Arts Mahasarakham University

ABSTRACT

The purpose of this research is to study 1. the history of Leela Lai Sangkalok Dance and 2. the dance steps by using qualitative research methods. The area of studying is in Sukhothai by collecting data from documents and field data from the sample groups, ie, educators and practitioners, research tools that consist of observations, structured and without structured interviews. Then be ready to present as a descriptive analysis from traditions and the way of life of people until it becomes a unique cultural heritage of the country and shows the prosperity for a long time from a career inherited from ancestors to the creative process of dance. A total of 13 dance dances process. This can indicate the beauty from the art that passes from the dance to conform to the culture caused by Thai wisdom, reflecting the beauty caused by the Sangkalok porcelain pattern and give value to society and culture in order to prolong and promote the heritage of the nation.

Keywords : Rabum / Leela Lai Sangkalok

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความยาวนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คน จนเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากการดำรงชีวิตของคนสุโขทัยจนเกิดเป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษ หรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของเศรษฐกิจ และสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นจากวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กัน เดิมเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า รอยอดีตแห่งความรุ่งเรือง เห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ สมัยนั้นชาวสุโขทัย ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริเวณทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง สุโขทัยเป็นศูนย์กลางการค้าและการผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า “สังคโลก” ส่งขายยังต่างประเทศนอกจากนั้นยังเป็นศูนย์การค้าสินค้าจากจีน เช่น ถ้วยชามและผ้าไหม เพื่อขายในประเทศและส่งต่อต่างประเทศด้วย หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของสุโขทัย ได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบัน เครื่องถ้วยสังคโลกเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในเขตจังหวัดสุโขทัยปัจจุบัน เมื่อระหว่างประมาณ พ.ศ. 1655-1800 โดยมีเตาเผาอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัยและที่อำเภอศรีสัชนาลัย เตาเผาเครื่องถ้วยสังคโลกนี้ชาวบ้านเรียกว่า เตาทุเรียง สำหรับเครื่องถ้วยสังคโลกนับเป็นเครื่องถ้วยท้องถิ่นของไทยอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากเครื่องถ้วยจีน จากลักษณะรูปแบบและลวดลายที่คล้ายกับเครื่องถ้วยเซลาดอนที่เตาหลงฉวน มณฑล เจ้อเจียงลักษณะรูปแบบของเตาแบบเตาทุเรียงที่สุโขทัยยังมีลักษณะคล้ายเตาทุเรียงของจีน แต่เครื่องถ้วยสังคโลกสุโขทัยก็มีวิวัฒนาการของรูปแบบที่แตกต่างไปจากเครื่องถ้วยจีนเพื่อรองรับการใช้งานในชีวิตประจำวันของผู้คนในท้องถิ่นและทำเป็นเครื่องตกแต่งสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนา เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยมีลวดลายเฉพาะตัว ซึ่งลวดลายที่พบมากในถ้วยจานชามก็คือ กงจักร ปลา ดอกไม้ โดยเฉพาะลายปลาเป็นแบบเฉพาะของชาวสุโขทัย อาจเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองสุโขทัยก็ได้ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เครื่องสังคโลกสุโขทัยเป็นศิลปะที่เต็มไปด้วยความยิ่งใหญ่ เป็นความงามที่ขึ้นอยู่กับความวิจิตรบรรจง สีที่เด่น และถือว่างดงามมากของเครื่องเคลือบสุโขทัยก็คือ สีเขียวไข่กา หรือที่เรียกว่า เซลาดอน ลวดลายจะเขียนด้วยสีดำ หรือสีที่มีน้ำหนักร่อนข้างแก่ สีเดียวกับภาชนะ คุณสมบัติเช่นนี้

ย่อมจะมีอยู่ในเครื่องสังคโลกชั้นฝีมือโดยเฉพาะเท่านั้น สังคโลกสมัยสุโขทัยเป็นผลงานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง เพราะแสดงให้เห็นความคิดอ่าน ความพากเพียรพยายาม ความฉลาดในการใช้วัสดุ และวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนสิ่งที่แสดงรสนิยมตกทอด และความผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นความคิดความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่น แต่ละยุคแต่ละสมัยผลงานเหล่านี้มีความสอดคล้องผูกพันกับชีวิตของชาวบ้านมาเป็นเวลาช้านาน จนเป็นที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ ผ่านการผลิตด้วยมือ โดยใช้แรงงานเป็นปัจจัยในการผลิต ประกอบกับฝีมือที่ประณีต และความชำนาญที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคน เพื่อให้ได้เครื่องสังคโลกที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการใช้อย่างตลอดจนมีความงดงามที่สะท้อนให้เห็นความเป็นสุโขทัย เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยถือว่าเป็นของชั้นสูงมีค่ายิ่ง แม้ในปัจจุบันก็ยังเป็นที่รู้จักกันดีไปทั่วโลก ตลอดจนได้รับการฟื้นฟูส่งเสริมให้แพร่หลาย และรุ่งเรืองไปอีก ควรมีการอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชม แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงความเฉลียวฉลาด ความยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษ เครื่องสังคโลกบ่งชี้ถึงดินแดนนี้ไว้ว่า สุโขทัยเป็นดินแดนของชาวศิวิไลซ์ชนที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งที่เราคงจะภาคภูมิใจยิ่งนัก

จะเห็นว่าการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคู่กับมนุษย์ ช่วยให้คนทุกชาติทุกภาษาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มอย่างมีระเบียบแบบแผน สามารถควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้อยู่ในขอบเขตประเพณีอันเป็นแบบอย่างแห่งพฤติกรรมของกลุ่มชนที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี และประพฤติปฏิบัติตามกันมาเป็นเวลานาน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้นโดยพัฒนาจากการเรียนรู้ของคนรุ่นก่อนและถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นประเพณี การสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ครอบคลุมถึงความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ศีลธรรม ภาษา กฎหมาย อันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แล้วมีการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อมา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องยาวนานมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าวัฒนธรรมเป็นองค์รวมที่บูรณาการทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้มาจากการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมที่จะรับเอาวัฒนธรรมของสิ่งเหล่านั้นมาเป็นมรดกทางสังคม และอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นต่อไป สิ่งที่สำคัญยิ่งอยู่ที่การรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมที่ดีเหล่านั้นไว้จำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะให้ผู้เรียนได้เข้าใจในคุณค่าที่แท้จริงของวัฒนธรรมมีทักษะ ทศนคติ และพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถสร้างสรรค์และเลือกสรรนำเอาวัฒนธรรมที่ดีงามไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาที่ดีย่อมมีส่วนสำคัญทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้เรียนจะเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพสิ่งแวดล้อม สามารถคิดจินตนาการ วิเคราะห์สถานการณ์รอบด้านและหาทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง รู้จักเลือกรับและพร้อมเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงการไหลบ่าทางวัฒนธรรมต่างชาติได้ ดังนั้นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นที่เน้นตระหนักการแสดงออกของกลุ่มคนในการที่จะสะท้อนทัศนคติของกลุ่มคนโดยรวม วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งพัฒนาการทางวัฒนธรรม (Fonramdee, 2013) วัฒนธรรม โดยทั่วไปหมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย และความเหมาะสมวัฒนธรรมส่วนหนึ่งสามารถแสดงออกผ่าน เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยนั้น ยังรวมไปถึงศิลปะการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย วัฒนธรรมเหล่านี้สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองที่บรรพบุรุษได้บอกเล่าถึงการดำรงชีวิต สังคม วัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยออกมาในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม การมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มีความสำคัญยิ่งต่อการเป็นชาติ เป็นดังจุดหลอมรวมให้คนในชาติมีความ

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทางสังคม การเมือง และทางเศรษฐกิจได้ ทั้งยังได้นำคุณค่าของสังคมโลกออกนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบของการแสดง ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะ ด้านนาฏศิลป์ ให้ทรงคุณค่าและดำรงอยู่คู่กับชุมชนโดยมิให้สูญหายไปกับกระแสวัฒนธรรมและสังคมยุคใหม่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด ให้การแสดงระบำลีลาสายสังคมโลกนั้นคงอยู่ไม่เลือนหาย และมีการรวบรวมไว้เป็น องค์ความรู้ในการศึกษาค้นคว้าในด้านกระบวนการทำรำ พร้อมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่ยังช่วยส่งเสริมคุณค่าทาง วัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคมโลก
2. เพื่อศึกษากระบวนการทำรำของระบำลีลาสายสังคมโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง ระบำลีลาสายสังคมโลก ประกอบด้วย

1) แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูล เพื่อนำมาเป็น องค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ทราบข้อมูลความเป็นมาเกี่ยวกับการประดิษฐ์ ระบำลีลาสายสังคมโลก เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา เกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคมโลก และเพื่อศึกษากระบวนการทำรำของระบำลีลาสายสังคมโลก ผู้วิจัยได้ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)

3) แบบสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน และสังเกต การ ปฏิบัติการผลิตเครื่องสังคมโลกสุโขทัย ตลอดจนการประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ ประกอบด้วยแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการ ประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ ระบำลีลาสายสังคมโลก โดยตั้งกรอบแนวคิด และรูปแบบการสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ในชุดระบำลีลาสายสังคมโลก ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ ทำรำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย การแปรแถว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาดำเนินการหาหนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และ เอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูล ภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึด หลัก “องค์รวม” (Holistic) ดังนั้นผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

- 1) การสำรวจ ผู้วิจัยของความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- 2) การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 2.1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบ สัมภาษณ์ปลายเปิด

ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการ วิจัย โดยมีแบบ สัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วีดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.2) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยทำการ สัมภาษณ์ใน กลุ่มเป้าหมายตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

2.3) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) ผู้วิจัยทำ การสัมภาษณ์ ด้วยคำถามปลายเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ ทฤษฎี และการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3) การสังเกต (Observation) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรม พร้อมกับสังเกต ซักถามข้อมูลที่ยังสงสัย และจดบันทึกพร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย

3.2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant) ผู้วิจัยจะทำการสังเกต สภาพเหตุการณ์ โดยทั่วไป

ผู้วิจัยกำหนดการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามกลุ่ม ตัวอย่างที่ กำหนดไว้ในการศึกษา โดยสังเกต สัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยจะดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ตาม แนวความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. ดำเนินการศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นก่อนลง ทำงานภาคสนามสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มที่วิจัย

2. นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ กล้อง ถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง ลงพื้นที่ภาคสนามตามที่กำหนดไว้

3. ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินงาน ตามลำดับ คือ

3.1 สร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อการหาข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

3.2 กำหนดวันเวลา

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกต และสัมภาษณ์การดำเนินงานของกลุ่มในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้ทราบถึงความรู้ภูมิปัญญา และการพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดจนทราบถึงปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น

4. การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ที่ทำการศึกษและเป็นพื้นที่ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติและกลุ่มทั่วไป มาร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบ และจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการบันทึก รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามโดยจำแนกข้อมูลแยกออกประเด็นตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนเพียงพอ เหมาะสมพร้อมแก่การ นำไปวิเคราะห์ สรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มาไม่มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบแบบ สามเส้า (Triangulation) และหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาด หายไป

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย ระบายสีลายสังคโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม นำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ประเด็นที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ภาพที่ 1 ภาพเครื่องแต่งกายระบายสีลายสังคโลก

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ระบายสีลายสังคโลก ได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบายสีลายสังคโลก

เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากความงดงามของสีสัน ลวดลาย และรูปทรงของเครื่องถ้วยสังคโลกที่นิยมกันในอดีตกว่า 700 ปีที่ผ่านมาจวบจนกระทั่งปัจจุบันได้กลายเป็นของสูงค่าที่นักสะสมใฝ่ฝันที่จะได้ครอบครอง แต่สิ่งสำคัญที่สุดของเครื่องถ้วยสังคโลกเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึง “ภูมิปัญญา” ของบรรพบุรุษไทย ที่มีความเฉลียวฉลาด มีเทคนิคความเป็นช่างที่สูงส่ง มีความงดงามของจิตใจที่สื่อออกมาทางศิลปะการปั้น การเขียนสิ่งที่แฝงเร้นเหล่านี้คือความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งมวล ที่เรามีบรรพบุรุษที่เจริญยิ่งเทียบเท่าอารยะประเทศมานานเกือบ 1,000 ปี จากสิ่งล้ำค่าที่ซ่อนอยู่ในรูปทรงของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” นี้ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้คณาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงความล้ำค่าของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” แก่ประชาชนทั่วไปในรูปของการแสดง จากโครงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ระบำชุดใหม่ ที่ชื่อว่า ระบายสีลายสังคโลก ในปี พ.ศ. 2538 โดยมีนายจตุพร รัตนวราหะ ครั่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย และต่อมาในปี พ.ศ. 2541 มีการจัดงานแสดงผลงานและนิทรรศการของสถานศึกษาในสังกัดกรมศิลปากรที่วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย โดยนายบุญเลิศ ทองสาลี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยในขณะนั้น จึงให้มีการสานต่อการสร้างสรรค์ “ระบายสีลายสังคโลก” นี้ขึ้น หลังจากที่ได้แสดงเพื่อนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์หลายท่าน จึงมีการเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “ระบายสีลา

ลายสังคโลก” ตั้งแต่นั้นมาจนถึงในปี พ.ศ. 2556 โดยนายสุพล ยงค์เจาะ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุโขทัย ได้มีการอนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงชุด “ลีลาลายสังคโลก” ขึ้น และได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สังคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไข่กา สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น แล้วเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียว ทั้งยังคงไว้เพื่อการอนุรักษ์สืบสานให้คงความงดงามทางสุนทรียภาพด้านนาฏศิลป์ดนตรีไว้ อย่างทรงคุณค่าและคู่ควรให้ยั่งยืนต่อไป

2. กระบวนทำรำระบำลีลาลายสังคโลก

กระบวนทำรำระบำลีลาลายสังคโลก ได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลายตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแถวที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที เป็นการร่ายรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ ได้อย่างกลมกลืน ประกอบด้วยท่ารำ 13 ท่ารำ ดังนี้

ท่ารำท่าที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง)

ภาพที่ 2 แสดงท่ารำ ท่าที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ทำรำนี้นี้เป็นกระบวนกรร่ายรำในทำออกมาสู่หน้าเวที ผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายตามกระบวนท่าที่นุ่มนวล การใช้เท้าวาดเป็นวงกลม เพื่อจินตนาการในการย่ำดินขึ้นรูปเป็นก้อน ก่อนจะนำไปสู่กระบวนกรร่ายรำต่อไป อีกนัยหนึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงสังคโลกทั้ง 8 ลาย ค่อยๆออกมาเป็นเส้นโค้งให้เห็นลวดลายสังคโลกที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชม ในลายของดอกไม้ที่ต่างชนิดกัน

ท่ารำท่าที่ 2 (ท่าโก่งศิลปันฤมล)

ภาพที่ 3 แสดงท่ารำ ท่าที่ 2 (ท่าโก่งศิลปันฤมล)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ใช้ท่ารำที่ เรียกว่า “ท่าภมรเกล้า” และใช้การเคลื่อนไหวอย่างมีระบบและกระบวนท่าที่ชัดเจน แล้วแปรแถวคล้ายรูปธนู ตลอดจนลักษณะการเดินที่พุ่งขึ้นมาเป็นเส้นตรงแล้วแยกออกไปสองทาง พร้อมทั้งท่วงท่าที่อ่อนไหวงดงาม แต่แฝงด้วยความแข็งแรง

ท่ารำท่าที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มจฉา)

ภาพที่ 4 แสดงท่ารำ ท่าที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มจฉา)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของปลาที่ว่ายวนไปในน้ำ ผู้แสดงที่เคลื่อนไหวเป็นท่าปลา วิ่งวนไปเป็นวงกลมด้านนอก โดยจินตนาการให้ผู้แสดงที่อยู่ด้านในวงเปรียบเป็น ดอกบัวที่อยู่ในน้ำ แสดงให้เห็นถึงความเย็นของสายน้ำ และธรรมชาติของปลาที่ว่ายวนเป็นหมู่

ท่ารำท่าที่ 4 (ท่าลีลาท่าโล้)

ภาพที่ 5 แสดงท่ารำ ท่าที่ 4 (ท่าลีลาท่าโล้)
ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
นายอนันต์ สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สะท้อนให้เห็นถึงการค้าขายกับตลาดต่างประเทศ และการโล้สำเภามาจากเมืองจีน ซึ่งสอดคล้องกับการสันนิษฐานของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า สังคโลก มาจากคำว่า ชุงโลก หรือ ซ้องโลก ที่แปลว่า เตาเผาดินซ้อง ที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากเครื่องถ้วยจีนจากลักษณะและลวดลายที่คล้ายกับเครื่องถ้วยเซลาดอนที่เตาหลงฉวน มณฑลเจ้อเจียง

ท่ารำท่าที่ 5 (ท่าอ่ำโอ้เครือเถา)

ภาพที่ 6 แสดงท่ารำ ท่าที่ 5 (ท่าอ่ำโอ้เครือเถา)
ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
นายอนันต์ สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

เป็นกระบวนการท่ารำที่สื่อให้เห็นถึง ลวดลายพฤกษา พันธุ์ไม้ หรือลายเครือเถา ที่ปรากฏบนขอบถ้วยชามสังคโลก มีลักษณะที่คดโค้ง ลดเลี้ยวไปอย่างสวยงามและมีระเบียบ ตลอดจนการลดหลั่นของลวดลายที่สลับกันไปมา ทั้งยังให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ท่ารำท่าที่ 6 (ท่าเยว้มาลย์เร้งริน)

ภาพที่ 7 แสดงท่ารำ ท่าที่ 6 (ท่าเยว้มาลย์เร้งริน)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

เป็นกระบวนท่าเชื่อมระหว่างเพลงในทำนองช้า ที่เรียกว่าทำนองในจังหวะสองชั้น ไปสู่เพลงในทำนองที่เร็วขึ้น หรือที่เรียกว่า ทำนองในจังหวะชั้นเดียว เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่สลับกันในจังหวะที่สั้น และกระชับ อาศัยการแปรแถวอย่างมีชั้นเชิง จากแถวด้านหลังด้านหน้า จากแถวด้านหน้ากระจายออกไปด้านข้าง เพื่อเข้าสู่กระบวนท่าต่อไป ในท่วงทีลีลาที่สื่อถึงความสุขสนาน ร่าเริง แผ่ด้วยลีลาท่ารำที่สง่างาม

ท่ารำท่าที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร)

ภาพที่ 8 แสดงท่ารำ ท่าที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

นายอโนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

สื่อให้เห็นถึงความงดงามในท่าทางของหงส์ ซึ่งเป็นนกตระกูลสูงมีเสียงอันไพเราะ มีท่วงท่าการเดินที่งดงาม และร่อนอย่างสง่างาม มีการกางปีกสลับกับการชมความงดงามของหงส์อีกตัวหนึ่ง ในกระบวนท่ารำ ส่วนผู้แสดงที่ตั้งข้อมืออยู่ด้านหน้าเปรียบได้ว่าเป็นดอกเบญจมาศ ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติ เป็นสัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ร่วง แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืน และความร่าเริง ดอกเบญจมาศให้ความชุ่มฉ่ำ มีกลิ่นหอม

ท่ารำทำที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง)

ภาพที่ 9 แสดงท่ารำ ทำที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

กระบวนท่ารำนี้ สื่อให้เห็นการเยื้องย่าง และการเดินไปข้างหน้าของนกยูง
 ขอคอขึ้นแล้วย่างก้าวเดินหมุนตัวไปรอบๆ ในการจินตนาการให้เห็นถึง ความสง่างามของนกยูงที่วิ่งไปรอบๆ
 นั้นเอง ส่วนผู้แสดงด้านหน้าจะตั้งซุ้ม โดยเปรียบว่าเป็น ดอกเบญจมาศ

ท่ารำทำที่ 9 (ท่าจำลองเครื่องถ้วย)

ภาพที่ 10 แสดงท่ารำ ทำที่ 9 (ท่าจำลองเครื่องถ้วย)
 ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
 นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ผู้แสดงเคลื่อนตัวมาเป็นวงกลมจากการขยับเท้ามาแบบเบา และเชื่องช้าดึงมือทั้งสองขึ้น
 พร้อมๆกันแล้วปล่อยออกไปด้านข้าง แสดงถึงความรุ่งเรือง การปั้นเครื่องสังคโลกให้ขึ้นรูปเป็นวงกลม ถ้ามองกัน
 จะเห็นถึงความงดงามของลวดลายทั้ง 8 ลาย กระจายออกเป็นวงกลมตามลักษณะของจานขามสังคโลกนั่นเอง

ท่ารำท่าที่ 10 (ท่าสำรวรารรอบ)

ภาพที่ 11 แสดงท่ารำ ท่าที่ 10 (ท่าสำรวรารรอบ)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

ถ้าให้เปรียบกับงานสังคโลกใบหนึ่งที่มีริมขอบเป็นส่วนเว้า ส่วนโค้งในลักษณะของระบาย
ขอบจานที่มีความงดงาม อ่อนช้อยโดยรอบ จินตนาการเป็นจานกลมๆนั่นเอง นัยหนึ่งคือการเชื่อมต่อท่าจากท่า
ลำลองเครื่องถ้วย ไปสู่ท่าวาดขอบคั่นกลาง โดยผ่านท่าสำรวรารรอบนั่นเอง

ท่ารำท่าที่ 11 (ท่าวาดขอบคั่นกลาง)

ภาพที่ 12 แสดงท่ารำ ท่าที่ 11 (ท่าวาดขอบคั่นกลาง)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
นายอนทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2560

กระบวนการรำในท่วงทำนองนี้จะสื่อให้เห็นถึงจังหวะของการวาดลวดลายไปยังเครื่องสังคโลก
โดยแบ่งให้เห็นถึงรอบนอกที่มีลักษณะเป็นวงกลม กับการแต่งแต้มลวดลายเล็กๆไปด้านในของภาชนะนั้นๆ ให้มี
มิติของการมองเห็นในลวดลายต่างๆได้อย่างชัดเจนและสวยงามตามลวดลายที่สอดคล้องสอดรับกันระหว่างด้าน
นอกและด้านใน

ท่ารำท่าที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที)

ภาพที่ 13 แสดงท่ารำ ท่าที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556

แสดงให้เห็นถึงความงดงามของสตรี หรือสังคมโลกในแต่ละลวดลายที่ค่อยๆกระจำงัดตาม
กระบวนท่าที่ออกมาจากด้านในมารายรอบเป็นวงกลม ตามจังหวะและกระบวนท่าสะดุ้งตัวอย่างมีจังหวะและ
กระฉับกระเฉงตามท่วงทีของนางนาฏที่สอดคล้องกับกระบวนท่ารำซึ่งจะเป็นกระบวนท่ารำสุดท้ายก่อนไปสู่
กระบวนท่าเข้า

และท่ารำท่าที่ 13 (ท่านารีจรรดล)

ภาพที่ 14 แสดงท่ารำ ท่าที่ 13 (ท่านารีจรรดล)

ที่มา : นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
นายอินทัย สัมอำ บันทึกรูปภาพ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2556

เป็นกระบวนท่าสุดท้าย หรือที่เรียกว่า กระบวนท่าเข้า โดยผู้แสดงจะเดินย่ำเท้าเป็นเส้นโค้ง
คล้ายกับเส้นโค้งในท่ารำออก สะท้อนให้เห็นถึงความงามของนาฏกับการเดินทางเข้านั่นเอง หรือเป็นท่าจบของ
การแสดงในชุดนี้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับประวัติของระบำลีลาลายสังคโลก โดยพิจารณาองค์ประกอบการ
แสดงระบำลีลาลายสังคโลก ตามทฤษฎีองค์ประกอบการแสดงของ Puangsamlee. (1971) ได้แก่ 1) ผู้แสดง
ระบำลีลาลายสังคโลก ใช้ผู้แสดงเป็นหญิงล้วน จำนวน 8 คน ใบหน้าสวยงาม สรีระโปร่งบาง มีระดับความสูง

ใกล้เคียงกันในระดับ 158-165 เซนติเมตร เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการแต่งกายซึ่งกำหนดรูปแบบเป็นผ้านุ่ง (กระโปรง) ยาวกรอมเท้า 2) เครื่องแต่งกายระบำลีลาสายสังคโลกได้นำลวดลายบนสังคโลกสู่ผืนผ้าไหมไทย โดยใช้ผ้าไหมสองตะกรอ ย้อมสีเขียวไข่กา นำมาย้อมไล่น้ำหนักสีจากล่างขึ้นบน และเขียนลวดลายดอกไม้ที่ปรากฏ บนผลิตภัณฑ์สังคโลกด้วยมือลงบนผืนผ้า โดยให้สีดอกไม้เป็นสีเขียวเข้ม เพื่อขับดอกไม้ให้เด่นขึ้นมาจากพื้นสีเขียวอ่อน ลวดลายของดอกไม้ที่เลือกสรรมาใช้เขียนบนผืนผ้านุ่ง ประกอบด้วย ดอกเบญจมาศ ดอกบัวบาน ดอกบัวตูม ดอกโบตัน ดอกโบตันสองชั้น ดอกพุดตาน ดอกประดิษฐ์กลมสลักดอกไม้เหลี่ยมขนมเปียกปูน และดอกประดิษฐ์ลายกนกจักร ลวดลายทั้งหมดเลือกสรรมาจากลวดลายที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์สังคโลกทั้งสิ้นจำนวน 8 ลาย เครื่องประดับของระบำลีลาสายสังคโลกนี้ เลือกใช้เครื่องทองที่เลียนแบบจากเครื่องทองศรีสุโขทัย ทั้งลวดลายและรูปทรงโดยให้มีรูปลักษณะที่คล้ายคลึงตลอดจนเรียบง่ายสำหรับการแสดงในชุดนี้ ประกอบด้วย ปิ่นประดับทรงผม สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด และกำไลข้อมือ 3) เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการรำชุด ระบำลีลาสายสังคโลก เป็นเครื่องดนตรีที่สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย ประกอบด้วย กระจับปี ซอสามสาย ปี่ใน ซ้องวงใหญ่ ตะโพน ฉิ่ง กรับและโหม่ง และท่วงทำนองเพลงประกอบการแสดงประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ทำนองเพลงจะเน้นความไพเราะอ่อนช้อย เป็นหลัก โดยดำเนินทำนองทั้งหมด 2 ท่อน ตามระเบียบการแต่งทำนองเพลงเพื่อใช้ในระบำต่างๆไป เพลงที่ใช้บรรเลงใช้บันไดเสียง ฟา 4) สถานที่และโอกาสที่แสดงสามารถพิจารณาตามความเหมาะสม 5) กระบวนทำรำระบำลีลาสายสังคโลก ประกอบด้วยท่ารำ 13 ท่ารำ ดังนี้ ท่ารำท่าที่ 1 (ท่าลายเรียงเส้นโค้ง) ท่ารำท่าที่ 2 (ท่าโก่งศิปปันถุมล) ท่ารำท่าที่ 3 (ท่าว่ายวนหมุ่มฉฉา) ท่ารำท่าที่ 4 (ท่าลีลาท่าโล้) ท่ารำท่าที่ 5 (ท่าอาโอเครือเถา) ท่ารำท่าที่ 6 (ท่าเยาว์มาลย์เริงริน) ท่ารำท่าที่ 7 (ท่าชมชื่นหงส์เหิร) ท่ารำท่าที่ 8 (ท่าดำเนินยุงทอง) ท่ารำท่าที่ 9 (ท่าลาลองเครื่องถ้วย) ท่ารำท่าที่ 10 (ท่าสำรวจรายรอบ) ท่ารำท่าที่ 11 (ท่าวาดขอบคันกลาง) ท่ารำท่าที่ 12 (ท่านางนาฏท่วงที) ท่ารำท่าที่ 13 (ท่านารีจรดล) กระบวนการที่ทำให้เกิดการประดิษฐ์ท่ารำและผลงานทางนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนลักษณะของการผลิตด้านการแสดง ผลงานการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ที่มีความสวยงามแปลกใหม่ในด้านท่ารำ การเคลื่อนไหวบนเวที องค์ประกอบการแสดง และมีคุณค่าทางวิชาการที่มีผลมาจากกระบวนการคิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ และคุณค่าในทางสัญลักษณ์นั้นมักจะเริ่มจากความคิดไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ โดยมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการการศึกษาที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือวิธีการสื่อความหมาย ขั้นตอน และหลักการในการการสื่อความหมายทำความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของชาวสุโขทัยนั่นเอง ในแง่มุมทางด้านสุนทรียะสามารถสื่อออกมาทางความงดงามของการรำรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ได้อย่างกลมกลืน ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สังคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไข่กา สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียว ด้านกระบวนท่ารำได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลาย ตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแถวที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที สู่กระบวนการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อนำผลการศึกษารูปแบบการสร้างสรรคนาฏศิลป์ในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญา จากครุ นาฏศิลป์รุ่นเก่าสู่เยาวชนรุ่นใหม่ ในการพัฒนารูปแบบการแสดง

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยสามารถนำไปบูรณาการให้เกิดคุณค่าในการจัดการแสดงเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวและการสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรมในชุดการแสดงอื่นได้

2. เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่สอดคล้องกับบทบาททางมรดกทางวัฒนธรรมต่อไปได้

Reference

Fonramdee, S. (2013). *Khon Masked Dance Performing Arts : The Development of the Performing Style of the College of Dramatic Arts in the Central Region*. Doctor of Philosophy's Thesis of Mahasarakarm University.

Puangsamlee, P. (1971). *Thai Dance Principles*. Phra Nakhon : Thai Mitr Printing.